

Furriadura in sardu de is pàginas otantacincu-otantanoi (pp. 85-89) de su liburu intitulau **“Soleminis: un paese e la sua storia”**, Dolianova, Grafica del Parteolla, 1991 (chi su Comunu de Solèminis at stèrriu cun s’agiudu de sa Provìntzia de Casteddu – Assessorau a sa Curtura).

Is pàginas arremonadas funt intituladas ‘TESTIMONIANZE ARCHEOLOGICHE DALL’ETÀ PUNICA ALL’ALTO MEDIOEVO’ e ddas at scritas DONATELLA SALVI.

Comenti giai nau, ndi ligeis, innoi asuta, su traballu de furriadura in sardu.

“TISTIMONIÀNTZIAS ARCHIULÒGICAS DE SU TEMPUS DE IS PÙNICUS A SU MESUEVU DE SUSU”

In su logu de Solèminis no ddui funt arrestus mannus de su tempus de is Pùnicus e de is Romanus. Sa genti chi ddui biviati, perou, dda tistimòngiant is medas arrogus de ceràmica arregorta in su sartu e candu ant bogau a luxi, bai e circa comenti siat stètiu, sa necròpoli de “Is Strias”. Est acrarau chi seus chistionendi de duus cuntèssius archiulògicus no tenendi-nci cosa de biri s’unu cun s’àteru: in su primu, su materiali ndi benit de is ainas chi - comenti costumàt a nci èssiri candu ddas manigiànt - ddas iant segadas o arrimadas e ddas imperànt sceti in domu; in su segundu, is arrestus ndi benint, invècias, de is trastus chi sa genti bia scioberàt in su chi serbiat a nci interrai is mortuus. Totu su chi imperànt po fai is ainas, a dònna modu, arrapresentat unus cantu acinnidus e intzìdius po anca fai cumprèndi is arratzas de apoderamentus e is arrelatus insoru cun su logu, chi podiant èssiri, perou, pagu simbillantis a su logu de oi. Oindii su sartu ddu traballant, su prus, a bìngia, a matas de olia e a lori; sa terra, su prus de carcina, no si lassat a traballai, invècias, a ortulìtzia e a matas de fruta. A estu de su logu comunali, su Monti Arrùbiu, capatzi chi torrendi agoa ingunis nci fessint prus matas de oi, dd’ant traballau po meda tempus a minieras, giai famadas e impoburias in s’antigòriu po ndi èssiri bogau aforas sa prata e su prumu. No est po sorti, duncas, chi is tistimoniàntzias de su bivi funt de prus in is costeras e a s’oru de is arrius piticheddus chi, a caladura de su Monti, si-nci ghetant a sa parti de bàsciu de su logu comunali de imoi. No funt logus de defensa e de càstiu, comenti a sa bisura capatzi podiant èssiri is

apoderamentus nuràxicus, ma funt domus spainadas, acapiadas apari a su chi sa terra produxit. Amanchendi unu tzentru agregadori comenti a una bidde o a una domu arrùstica, si podit maginai, difatis, chi ddui fiant nùcreus piticus a caràteri, su prus, de sartu, comenti amostant, po àteru, is arrestus de ceràmica chi s'arreferrint a is strexus chi imperànt po is biexus o innui allogànt su papai.

Is domus, apitzus de su chi ndi arresurtat de su sgavu fatu a "Sa Cavanae" stanti a su chi imoi si podit biri in su logu "Is Carrubeddas", ddas ant fatas a perda e ludu; no est craru chi imperessint is làdiris, mentris est cosa fitiana su nci èssiri is tèulas e is tèulas ciatas in is crabituras.

Mancai is materialis amostint ca fiant is pròpius cussus chi imperànt de su de cuàturu sèculus innantis de Gesucristu (IV sec. a.C.) a su Mesuevu de susu, su nci èssiri scuncòrdiu in is scedas chi disponeus no permitit de ndi sciri mellus aingìriu de comenti fiat dònna logu abitau, cantu si-nci spanànt in su tempus e, de mancu, de sa propiedadi de sa terra e de is minieras de acanta, mancai forsis no si-ndi scostaus de sa beridadi pentzendi a su territòriu comenti a una parti de possidèntzia de terra cun su meri bividori in àteru logu.

Sa sola iscrizioni intacada in sa perda, chi ndi benit perou de unu logu no beni connotu, est fata cun totu diaici de medas arrogus e no ndi podit amostai is inditus aingìriu de custa chistioni; perou s'artària de is literas abarradas intacadas in su màrmuri e, a primètzia, sendi-nci apitzus literas de brunzu, amostendi sa grandesa de s'iscrizioni, espressat chi ddui fiat unu interessu "de foras", siguramenti a no si balli apari cun is apoderamentus piticus de su sartu.

Amancat, in prus, calisiat acàpiu archiulògicu o toponomàsticu aingìriu de is edificius o de is logus de devotzioni, chi puru nci depiant èssiri. Perou iat a podi apartenni - mancai no fessit a unu edificiu, ma assumancu a una nìcia pitica - s'arrestu archititònicu agatau a Pauli Arbeis. De mannària pitica, est cosa de interessu spantosu meda po comenti dd'ant beni fatu e, pruschetotu, ca si-ndi agatant diaderus pagu in Sardìnnia de custus elementus archititònicus de terracota.

Su chi ant agatau totu interu, po su chi ddi pertocat, in prus de tenni datatzionis diferentis, si-nci podit insertai intra is tipologias giai famadas aingìriu de su chi nci est abarrau in Sardìnnia. Chi is ceràmicas a vernissu arrùbia e traballadas a tzùmburus si-nci ponint, impari cun is strexus a bisura de màriga, in mesu de is cumèrtzius intra

s'Àfrica e sa Sardìnnia, is àterus trastus de ceràmica comuna - comentu a is marigheddas a unu mànigu de mannària pitica o a is pratus fora de pei, chi ndi bessint medas bortas in is necròpolis sardas de su perìudu imperiali - amostant s'intzìdiu e s'apretu a intrai prus ainturu a totu sa chistioni aingìriu de is logus anca ddus ant fatu e de s'àrea de su spainamentu insoru chi parrit po su prus, e no sceti, regionali. //